

El tretzè Col·loqui Internacional de l'AILLC. — L'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes va celebrar a la ciutat de Girona el XIII Col·loqui Internacional, que va tenir lloc dels dies 8 al 13 de setembre de 2003. Després d'un itinerari pels àmbits més prestigiosos de la cultura europea, com ara Frankfurt, Estrasburg, Basilea o Amsterdam, el col·loqui que cada tres anys organitza l'AILLC va escollir Girona com a escenari per a difondre i transmetre els darrers estudis dels majors especialistes de la catalanística, ponents, així com dels joves comunicants, que acudeixen a l'Associació com a estímul de difusió científica.

Amb la col·laboració del Departament de Filologia i Filosofia de la Universitat de Girona i l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes, així com de l'organització de la Fundació Univer-

sitat de Girona, el Col·loqui va arribar a un resultat altament satisfactori gràcies al comitè organitzador, que en aquesta ocasió estava format per Josep M. Nadal (president), Sadurní Martí (coordinador general), Blanca Palmada (secretària), Narcís Iglésias (tresorer), Míriam Cabré, Francesc Feliu, Albert Rossich i David Prats (vocals), sense oblidar el grup de joves que des de l'anonimat van col·laborar activament i gentil al llarg de totes les sessions del Col·loqui i van tenir la suficient paciència d'ajudar els assistents al col·loqui en tots els dubtes o problemes que anaven suscitant-se; hem de dir que si un qualificatiu mereix el col·loqui organitzat a Girona és d'impecable, quant a organització, i model d'acolliment i amabilitat en general.

Les sessions del Col·loqui es van concentrar en tres apartats i dos àmbits clarament delimitats: la llengua i la literatura, en concret, la llengua literària de l'edat moderna, l'anàlisi lingüística dels usos orals del català actual, i la literatura catalana fins a 1400. Aquests tres fils conductors del Col·loqui es van saber reduir en dues sales simultànies. En total, l'èxit del col·loqui estava assegurat només si tenim en compte les 87 comunicacions programades i els més de tres-cents participants, procedents tant de casa nostra com de diversos països d'Europa.

El discurs oficial d'obertura del Col·loqui, que es va celebrar al Teatre de Sant Domènec, a càrrec del President de l'Associació, Dr. Albert G. Hauf, a banda de ser un dinàmic estímul de continuació i promoció, principalment entre els més joves, va tenir el detall d'agraïment als anteriors presidents, com ara els Drs. Badia Margarit, Germà Colón, G. Tavani, A. Terry, J. Veny, així com de record dels membres traspassats, que perduren encara en la nostra memòria, com el pare Miquel Batllori, i els professors Pere Bohigas, J. A. Cremona, Giuseppe Sansone i Pierre Vilar.

Les nombroses sessions del Col·loqui es van caracteritzar per l'alta qualitat científica de les intervencions, tant en el vessant de la llengua com en el de la literatura. En primer lloc, les onze ponències convidades per l'AILLC, que es van llegir a l'església de Sant Domènec, actualment habilitada com a teatre municipal provisional, hi van contribuir amb lliçons magistrals de referència; en primer lloc, la ponència del Dr. Nadal (organitzador del Col·loqui) va marcar una reflexió sobre la significació social i l'origen i futur de la nostra llengua; un bon inici del torn de ponències, que es va anar completant amb les intervencions centrades en la figura d'Eiximenis: a saber, de X. Renedo, amb l'anàlisi de la presència de l'eutrapèlia o art de riure en els volums del *Chrestia*; o la ponència de C. Wittlin, amb el suggerer i arriscat punt de partida de parlar d'un Eiximenis inventor de noms de persones i de llibres, prova de la seua credulitat medieval. Dues ponències sobre l'Edat Moderna van ser la d'Albert Rossich, sobre la pervivència de la tradició medieval jocfloralasca que connecta, en darrer terme, amb l'època dels trobadors; i la ponència del prof. Vicent Escartí, que va demostrar l'existència a València d'una literatura de caràcter oral, encara en bona part per estudiar.

El prof. Giuseppe Tavani i el prof. Modest Prats van completar les intervencions magistrals, una sobre un tema medieval que precisa de revisió: la narrativa breu a la Catalunya del segle XIV i començament del XV; el prof. Prats va intervenir sobre l'evolució artística de l'obra de Joaquim Ruyra, excel·lent i oblidat narrador gironí.

En el vessant de la llengua, cal destacar ara la visió panoràmica del prof. Dols sobre els estudis de fonologia, així com la de la prof. Conxita Lleó, sobre l'aprenentatge de dues llengües, de gran utilitat en un territori bilingüe. Cal afegir l'aportació del Dr. Morvay, sobre fraseologia i la necessitat de creació d'un diccionari fraseològic. Especialment estimulants i innovadors van ser la ponència del prof. Climent Nadeu, sobre la comunicació a nivell computacional, a partir de grans bancs de dades orals en sistemes basats en tecnologia digital.

Les comunicacions presentades al col·loqui es podrien distribuir en quatre grans apartats: aportacions de tipus ecdòtic o analític d'obres literàries anteriors a 1400; un segon grup dedicat a l'estudi de la llengua a nivell oral, amb estudis de fonètica contrastiva; un tercer conjunt

de comunicacions sobre aspectes de lingüística històrica i un darrer grup d'aportacions centrades en aspectes de lingüística històrica aplicats, sobretot, a obres literàries.

En el primer grup hem de destacar nombrosos aspectes de tipus literari, com ara el paper de la dona en la literatura cortesana i en concret en els tres grans cicles que formen la narrativa artúrica en prosa: *Vulgata*, *Post-Vulgata* i *Tristan en prose* (A. Contreras); l'obra de Francesc de la Via, com a paròdia del tòpic cortès amb notes a partir de la transmissió manuscrita (Anna Alberni); la transmissió directa de l'obra de Cerverí de Girona en els cançoners llenguadocians (M. Cabré); estudi de la figura del foll, el geperut i el bufó en l'espectacle català antic (F. Massip, Lenke Kovács); anàlisi d'una traducció catalana del *Liber de moribus* de Jacobus de Cessulis, recull d'exemples i sentències i regiment de prínceps bastit sobre la moralització dels escacs (A. Bataller); anàlisi de l'ampli ús didàctic dels colors en els diagrames artístics de l'opus lul·lià, la naturalesa substancial i simbòlica del color, sobretot abans de 1290 (Lola Badia); presentació d'una imminent edició crítica del *Liber de centum nominibus Dei* de Ramon Llull, editat a doble columna llatí-català, com a resultats ecdòtics de base en la filiació textual (Anna Peirats); proposta de filiació textual als ms. i l'incunable del *Libre de les dones* d'Eiximenis, exemples ecdòtics significatius per a una futura edició crítica (Carme Clausell); estudi d'uns vestigis de ciència mèdica i connexió amb la corrupció moral causada pels vicis de la societat, al *Libre de les dones* d'Eiximenis (Montserrat Piera); descripció codicològica i anàlisi ecdòtica de la traducció castellana del *Libre dels àngels* d'Eiximenis, a partir d'un ms. dipositat a la Biblioteca de las Reales Descalzas de Madrid (s. XVI) (Raquel Rojas); estudi diacrònic dels estils d'Eiximenis, des de les *summes*, comentaris i glosses (estil formal i escolàstic) a la influència franciscana italiana de la *Vita Christi* (D. Viera); estudi de les fonts d'Eiximenis en el *Libre dels àngels*, selecció i adaptació de matèries subtils per a públic laic (Sadurní Martí); els models subjacents al pròleg general a *Lo Chrestia* d'Eiximenis, amb característiques del model del pròleg acadèmic, aristotèlic i escolàstic del llibre universitari (David Guixeras); presentació d'un nou ms. del *Libre dels àngels* d'Eiximenis, del s. XV (Sergi Gascón); estudi de la influència del *De regimine Principum* de Gil de Roma dins el *Tractat de la Guerra del Dotzè* d'Eiximenis (Jordi Lorca); anàlisi de les llegendes mallorquines que tenen una vinculació més o menys directa amb passatges del *Libre dels Feys* del rei en Jaume I (Caterina Valriu); l'anomenada llegenda de les mosques de sant Narcís, amb noves fonts sobre el tema, tant en les cròniques catalanes com en els exponents més tardans de la historiografia (Josep Antoni Aguilar); anàlisi de l'art narratiu de Desclot en els capítols més arriscats de la crònica, com la irrupció de Pere el Gran amb la seua host a la ciutat de Perpinyà (Joan Alegret); projecte d'edició de les antigues versions bíbliques catalanes que conformen el *Corpus Biblicum Catalanicum* (Pere Casanellas); presentació d'un estat de la qüestió al voltant de la Bíblia catalana medieval en llengua catalana (Pere Poy); cronologia de la poesia catalana medieval, que parteix més lentament respecte a les altres europees (Annamaria Compagna); l'atribució de tres cançons amoroses de Jaume March (Josep Pujol); influència de l'Ovidi exiliat en els poemes d'Ausiàs March (Jaume Turró); estudi de l'obra de l'humanista Francesc Tarafa, deutor del llatí humanístic, com a font de la *Crònica de Catalunya* (Daniel Ferrer); supervivència de models medievals d'escriptura i d'una delimitació d'ordre genealògic en les relacions de viatges del sis-cents i del set-cents (M. Madrenas, J. Ribera); contextualització del *Viatge de Pere Porter a l'Infern* en l'àmbit literari i cultural del Barroc (Joan Mahiques); sobre la passió catalana de *La Passió Didot*, text que gaudia de gran difusió a Catalunya i Occitània, i la *Passió Fonda*, que recorden els anomenats misteris cíclics o «roegats» (Pep Vila); la funció del mite en la poesia amorosa de Francesc Fontanella (M. A. Garcia); aproximació a l'estudi de les diferents fonts dramàtiques de Francesc Fontanella en la *Tragicomèdia d'Amor, Firmesa i Porfía* (G. Sansano); la influència de la lectura de Francesc Fontanella en la poesia de Verdaguier

(Maria Mercé); estudi de la influència que Pere Torroella va exercir en Ramon Boter, Francí Guerau i l'autor anònim de *Triste Deleytación* (Fco. Javier Rodríguez).

En el segon tema que hem delimitat, hem de destacar les aportacions centrades en aspectes tan amplis com ara el moment evolutiu dels mitjans audiovisuals catalans i el format dels magazins adreçats als joves, és a dir, empatia lingüística amb el receptor (Margarida Bassols/A. Torrent); la incidència d'unes pràctiques de laboratori de fonètica en l'alumnat de la Universitat d'Alacant, com a eines informàtiques bàsiques que els puguen aprofitar per tal de practicar i millorar la pròpia pronúncia (Vicenç Beltran, H. González, M. I. Guardiola, J. M. Manzanaro, S. Montserrat, C. Segura); presentació de l'estratègia d'anàlisi ortològica que té l'objectiu de sistematitzar i objectivar un model de llengua oral a partir de la generació d'una versió sincronitzada del text escrit i la veu (Oriol Camps, Lluís de Yzaguirre, Francesc Salvà); estudi de fonètica contrastiva, sobre els africats alveolopalatals del lleidatà i del barceloní (Josefina Carrera Sabaté, Ana Maria Fernández, M. A. Pradilla); estudi comparatiu de la presència d'oracions subordinades en el discurs oral i escrit, en els gèneres conversa quotidiana, classe magistral i prosa acadèmica (Josep M. Castellà); la narrativa conversacional en tant que pràctica comunicativa quotidiana, que revela trets configuratius del coneixement i del funcionament social (Maite Cervós); presentació d'un corpus informatitzat de varietats socioculturals de la regió metropolitana de Barcelona, elaborat des de 1993 al 2000 (Emili Boix); proposta d'adaptació fònica al català de topònims i antropònims procedents de llengües foranes per facilitar la pronúncia i, especialment, per orientar els professionals dels *media* orals (Joan Julià); sobre realitat i llenguatge en la ficció televisiva, registres lingüístics, etc. (Mila Segarra); sobre la norma implícita i explícita en les converses virtuals o xats (M. Torres/M. J. Cuenca); anàlisi del RETOC (Repertori Electrònic de Textos Orals Catalans) com a corpus oral per a la recerca i la docència (Lluís de Yzaguirre/J. Martí/J. Farriols); presència d'estructures orals en els textos escrits (Christian Münch); delimitació de la cadena fònica del discurs oral, analitzat a partir de converses reals (Marta Payà); l'acció i el contingut en la construcció del discurs a partir de l'anàlisi de la producció textual d'una classe de gimnàstica i d'una sessió d'entrenament de castellers (M. Salomé); estudi de la llengua catalana i els registres col·loquials a les sèries de producció aliena de TV3 (Albert Rico); estudi de l'humor en l'organització de la conversa, alternança de torns de paraula, importància de les rialles, que pertanyen al vessant de la pragmàtica (Núria Santiveri); descripció d'una combinatòria d'interjeccions en contextos orals i escrits (Anna Matamala, M. Lorente); exposició dels criteris d'elaboració d'un corpus oral que té com a finalitat l'estudi empíric i experimental de l'entonació de la llengua catalana (Dolors Font).

En un tercer conjunt destaquen les aportacions científiques sobre aspectes de lingüística històrica i delimitació dialectal, com l'estudi sobre les formes verbals de 1ª persona del PI tenint en compte els límits geogràfics de les formes des del punt de vista diacrònic (Montserrat Adam); extensió del perfet simple a inicis del s. XXI (M. Pilar Perea); el vocabulari antic de Crevillent, amb formes desaparegudes, altres conservades com a fòssils lingüístics en cançons, topònims, etc (V. Josep Pérez); la pronúncia oberta o tancada de les *oo* en els neologismes nominals del català central (Josep Pi); anàlisi de les condicions d'aparició del clíctic pronominal com a realització del subjecte de predicats intransitius purs (Picornell); sincronia i diacronia dels verbs *ser* i *estar* (Montse Batllori); presentació d'un arxiu documental que permet conservar una àmplia mostra de la llengua tradicional parlada a les Illes (i a Tàrbena) com a eina per a l'estudi i anàlisi de la llengua catalana oral de les Illes Balears (Jaume Corbera); presentació dels primers buidatges realitzats durant els anys 2001 i 2002 per a estudi de la neologia lèxica en els textos orals, com a mostra de la vitalitat lèxica dels textos orals en contrast amb els escrits (Ona Doménech, R. Estopà, C. Mayoral); la continuïtat o la

ruptura de l'àrea d'alguns mots septentrionals a l'Empordà (Jean-Paul Escudero); l'ús d'*estar* amb locatius i amb adjectius relativo-extrínsecs en català (Antoni Vano); l'ús de *llavors* i *aleshores* en el registre col·loquial (Montserrat González); la llengua oral als inicis de la lingüística catalana i els estudis de Josep Calveras sobre els pronoms en els dialectes catalans (Narcís Iglesias); propostes per a l'ús formal oral del català nord-occidental a partir d'aspectes fonètics (Sílvia Romero/I. Creus); anàlisi contrastiva interdialectal de la fraseologia, a partir de l'estudi de cas de *déu-n'hi-do* i de *ausades/agosades* com a intensificadors o operadors d'intensificació (Pelegrí Sancho); presentació de les bases lingüístiques que han guiat l'elaboració d'un diccionari conceptual d'expressions lexicalitzades per a la llengua catalana (M. Teresa Espinal); les bases de la divisió dialectal (Joan Mascaró); anàlisi lingüística, d'assimilació i dissimilació en el català de Mallorca i Menorca (Clàudia Pons); estudi del valor de la construcció «*de* + adjectiu qualificatiu», sovint mal descrita i proposta d'una alternativa tenint en compte la finalitat comunicativa (Abelard Saragossà); les noves metàfores i prospeccions de la variació lingüística (Àngels Massip); anàlisi de resultats extrets del *Diccionari de freqüències* de l'IEC (Anna Puig); les *Llibretes de Camp* de J. Coromines, referides especialment a la Catalunya Nord (Philip Rasico).

I un darrer grup d'intervencions van estar centrades en temes de lingüística històrica aplicats, sobretot, a obres literàries però també a períodes històrics concrets, com ara les traces documentals que poden permetre l'estudi de la penetració de certes formes de la cultura catalana a Sardenya durant el regnat de Pere el Cerimoniós (Joan Armangué); la qualitat supradialectal i poc interferida de la llengua catalana de l'Edat Moderna, a partir de tres versions mallorquines de la Regla de sant Agustí (Guillem Alexandre Amengual); sobre fra Bernat Hug de Rocabertí, membre de l'orde de l'Hospital, que representa l'evolució de les idees estètiques i polítiques a la Corona d'Aragó (Enric Bassegoda); la llengua col·loquial a inicis del s. XVIII en el *Manual de Novells Ardits* i la riquesa lèxica que deixa entreveure l'estat de la llengua pròpia dels diversos períodes de redacció (Neus Faura); estudi de l'abast i sentit exacte de les afirmacions que fa Baldri Reixac a les *Instruccions per a l'ensenyança de minyons* a propòsit de la llengua catalana (Francesc Feliu); el canvi de llengua en el pas del s. XVI al XVII a partir de l'obra del jurista i historiador Jeroni Pujades, la *Crònica Universal del Principat de Catalunya* (Eulàlia Miralles); la llengua i literatura catalanes en el marc de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona en el set-cents (Mireia Campabadal); el canvi lexicosemàntic i la configuració lèxica durant els s. XVI-XVIII (Josep Martines); sobre textos i registre lingüístic en el s. XVIII a Mallorca (Joan Miralles); anàlisi de l'obra de Pau Puig, Baró de Maldà, Agustí Eura i altres escriptors valencians com Carles Ros i Galiana, anàlisi de la riquesa lèxica abundant de dites, frases fetes, refranys de la llengua literària del s. XVIII (M. Rosa Serra); la presència de Joaquim Ruyra en l'obra lexicogràfica de Coromines, sobretot pel que fa al cabal lèxic de Blanes de finals del XIX-principis del XX (Joan Ferrer); estudi sobre l'existència d'una ortografia catalana inèdita de 1847 signada per Ignasi Petit Riera, nét del gramàtic Joan Petit Aguilar (Jordi Ginebra); la imitació dels recursos estilístics gongorins en la poesia de Josep Blanch (Lídia Ayats); anàlisi de l'evolució literària i lingüística en els textos literaris de postguerra en autors com Rodoreda, Espriu o Joan Sales (Jordi Cornella).

Paral·lelament al ritme intens de ponències i comunicacions, els membres organitzadors del Col·loqui havien disposat unes activitats complementàries, com és la presentació del fons bibliogràfic i epistolar que el professor B. Tate va llegir a la Universitat de Girona, a càrrec de la Dra. Mariàngela Vilallonga. I el dia següent, dimarts, al teatre de Sant Domènec va tenir lloc una taula rodona entorn de la llengua literària del segle XX, organitzat en col·laboració amb l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Altres activitats no menys dignes de menció van ser la visita guiada de dimecres a la nit, on els congressistes van poder descobrir l'encís de

la Girona literària i llegendària en el cor de la Catalunya Vella; així com una visita guiada a les ruïnes d'Empúries, Sant Martí d'Empúries i l'Escala, aprofitant la festa de la Diada. Finalment, el divendres dia 12 es va celebrar l'Assemblea de l'AILLC, i un sopar de cloenda a l'aire lliure, que va incrementar, si més no, l'encant de l'estada a Girona i va contribuir amb escreix al fet que tots els assistents conservem un agradable record del col·loqui.

De tot el que hem anat recordant en aquesta crònica, sens dubte hem de concloure amb una valoració altament positiva del col·loqui celebrat a Girona, no només pel que fa a l'aspecte acadèmic i científic, sinó també pel que fa a la convivència entre els nombrosos congressistes, durant els dies en què es van desenvolupar les sessions. Podem estar segurs que, a banda de la publicació de les actes del col·loqui, de les intervencions i debats en podran resultar altres assaigs i temes de discussió científica.

Els membres de l'AILLC esperem retrobar-nos a Budapest, el 2006. [A. I. P.]